

Naša skupnost živi

Od 24. oktobra do 5. novembra je bila **samostojna razstava vitraž in zlitij Marjane Pipp Černič, Norme Devit in Luz Velarde.**

V sredo, 25. oktobra je bila v Slovenski hiši **učiteljska seja.**

Od petka, 27. oktobra do nedelje, 29. oktobra so bile v domu duhovnih vaj Maria Auxiliadora v San Miguelu **duhovne vaje za žene in dekleta.** Vodil jih je delegat prelat dr. Jure Rode.

V soboto 28. oktobra je bilo praznovanje **40. obletnice Srednješolskega tečaja dr. Marka Bajuka.** Pričelo se je z zahvalno mašo v cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši. Sledila je akademija v dvorani. Slavnosti govornik je bil lic. Franci Markež. Nato je bil prikaz „Zdomska beseda“, ki so ga izvajali bivši in sedanji dijaki tečaja. Odbor staršev pa je pripravil prigrizek z napitnico.

Isti dan je bil skupni **izlet slovenskih šolarjev** na pristavo župnije Marije Kraljice iz Slovenske vasi v Lanúsu.

Obiskali so nas rojaki iz Kanade. Bili so na 45. Slovenskem dnevu in 33. obletnici društva Slovenska pristava, ki je bila 22. oktobra v Castelarju. Med kratkim obiskom so imeli srečanje v Slovenski hiši s članicami Zveze slov. mater in žena in s člani osrednjega odbora Zedinjene Slovenije. Bili so v Lujánu, v Rožmanovem domu, na radijski uri v San Justu ter na 40. obletnici Srednješolskega tečaja RMB. Ro-

jaki so Zvezi mater in žena prinesli lepo denarno pomoč za naše ostarele in onemogle rojake. Predsednica Zveze se je vsem darovalcem iskreno zahvalila.

V nedeljo, 29. oktobra, je bilo v Slovenskem domu v **Carapachayu domače družinsko kosilo.**

Isto nedeljo je bila v Našem domu v San Justu **ponovitev Vodonove igre „Pričarani ženini“** v režiji Blaža Mikliča.

Na praznik **vseh svetih** 1. novembra so bile po naših krajevnih Domovih pobožnosti za rajne. Po raznih pokopališčih so bile molitve, v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj pa so bile maše za pokojne.

Za **prvi petek** v mesecu so bile po krajevnih Domovih sv. ure, v Slovenski hiši pa je bila **molitvena ura** za prvo soboto pod geslom „Prosite in boste prejeli“.

V nedeljo, 5. novembra, je bilo v Našem domu v San Justu praznovanje **51. skupnega Mladinskega dne** pod geslom „Na naših ustih naj živi slovenska beseda, v naših srcih slovenska zavest“. Potekal je po običajnem programu: slavnostna maša v stolnici, po dviganju zastav je bilo tekmovanje, nato kosilo, popoldne pa kulturni program ter prosta zabava.

Zedinjena Slovenija že zbira prijave za **otroško kolonijo** v Počitniškem domu dr. Rudolfa Hanželiča v kordovskih hribih.

Tisk. ref. **Zed. Slovenije**

Napad na župnika

V Lesah pri Trziču je prišlo do napada in poskusa umora tamkajšnjega župnika Marinka Bilandžiča. Napadalec je župniku že večkrat grozil, ker je krstil njegovega otroka. Župnik mu je vedno pojasnil, da je to storil na prošnjo otrokove matere.

Ko je župnik 8. novembra ob 8.30 odšel v cerkev, mu je napadalec, 24-letni Miran G. iz Trziča sledil in med molitvijo župnika od zadaj zabodel v levi ledveni del. Takoj zatem je začel bežati, pri tem pa ga je videl 66-letni Viktor P. Osumljencu je nameraval vzeti nož, ta pa je tudi njemu zagrozil, da ga bo zaklal, in ga poskušal zabosti v hrbet. Pri obrambi je Viktor P. dobil vreznine po

roki. Osumljenca sta nato Viktor P. in ranjeni župnik obvladala, odpeljala pred cerkev ter poklicala na pomoč občane. Na kraj dogodka sta prišla še dva soseda, skupaj pa so osumljenca z vrvo zvezali in ga zadržali do prihoda policistov.

Hudo ranjenega duhovnika so odpeljali v ljubljanski Klinični center, kjer so ga zaradi hudih poškodb operirali. Župnik je zunaj smrtne nevarnosti in dobro okrevava. Ranjeni je bolniškemu župniku Miru Šlibarju povedal, da odpušča storilcu in se vernikom svoje župnije in drugim zahvaljuje za molitve in dobre želje za čim hitrejšo okrevanje.

Umrla je Lidija Šentjerc

V Ljubljani je 6. novembra umrla komunistična organizatorica, voditeljica ter še predvojna komunistka Lidija Šentjerc. V okviru komunističnega režima je bila ena najvišjih odgovornih partijcev in je opravljala vrsto pomembnih političnih funkcij. Med drugim je bila ministrica za prosveto in komunalne zadeve, podpredsednica Zveze ljudske skupščine ter članica predsedstva CK-Komunistične partije Jugoslavije.

Lidija Šentjerc je bila rojena 1911 v

Hrastniku. Končala je učiteljske in leta 1938 diplomirala na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Zaradi delovanja v komunističnem študentskem gibanju je bila obsojena na dve leti zapora v kaznilnici Požarevac. Takoj po okupaciji je bila izseljena v Srbijo, od koder se je skrivaj vrnila v Slovenijo in postala članica najožjega vodstva Komunistične partije. Poleg Kardelja sta bila ona in njen življenjski sopotnik Sergij Kraigher v vrhu oblasti.

Nova generacija SLS proti vstopu v vlado

Nova generacija SLS odločno nasprotuje vstopu SLS+SKD Slovenske ljudske stranke v vlado z LDS in ZLSD. Dogovor o sodelovanju med LDS in Stranko mladih Slovenije (SMS), ki bo zavezujoč za vse partnerice v vladni koaliciji z LDS, je namreč ponižujoč za vse podmladke političnih strank in vso mladinsko civilno družbo, je v sporočilu za javnost zapisala Nova generacija SLS.

Po njihovem prepričanju bo po tem dogovoru izničeno dosedanje sodelovanje vseh strankarskih podmladkov in organizacij civilne družbe. Reforme republiškega urada za mladino in podobni ukrepi pa vodijo v koncentrirano politično reševanje problematike mladih v stranki, ki je na zadnjih volitvah svojo kampanjo gradila na domnevni zlorabi finančnih sredstev študentskih organizacij in osebnih podatkov.

Iz življenja v Argentini

Tone Mizerit

Da je sedanji položaj skrajno zapleten, tega nihče ne dvomi. Dvom pa se poraja ob vprašanju, če bo znala vlada stvarno rešiti problem in pripeljati državo iz močvirja nazaj na sicer strmo in trnjevo a trdno pot razvoja.

RAZBURKANI SEVER

Vlada se nahaja v hudem precepu. Po eni strani iz mednarodnih finančnih središč zahtevajo nove ukrepe na gospodarskem področju. In prav ti ukrepi bodo na kratko roko zopet prizadeli že hudo obubožano prebivalstvo. Po drugi strani pa so se ta teden še poostri in pomnožili izgredi v notranjosti, tako da ogenj s cestnih blokad grozi z večjo eksplozijo, za katero bi vedeli, kako se je začela, ne pa, kako se bo končala.

Čeprav sta ogenj in dim blokad državnih cest zavzela razne točke v notranjosti države, od juga preko province Buenos Aires pa do severa, je provinca Salta prednjačila tako v sili kot v posledicah.

Salta je že od nekdanj eno najbolj konfliktnih področij. Socialno stanje ni bilo tako brezupno, dokler je petrolej zagotavljal zaposlenost in je regionalna ekonomija še delovala. Domača mala in srednja podjetja so vsled globalizacije in konvertibilnosti počasi izumirala. Smrtni udarec pa je bil zadan, ko je državna petrolejska družba YPF prešla v privatne roke in pustila na cesti stotine in tisoče zaposlenih.

Točno pred šestimi meseci je zagorelo v Tartagalu, kraju prizadetem vsled „petrolejske krize“. Takrat je vladi uspelo konflikt rešiti po mirni poti z obljubami številnejših podpor za brezposelne, več zasilnih delavskih mest in posega v štiri občine na področju, katerih vlade so po mnenju izgednikov do konca skorumpirane. Po šestih mesecih je znova zagorelo, ker so prejšnje obljube ostale neizpolnjene, položaj pa se je poslabšal.

Da je bila mera težav polna, je prišlo do nasilja. Policija je po ukazu sodnika skušala odstraniti barikade in izgednike s tako nesrečnim posegom, da je bil neki šofer ubit od policijske krogle, nakar so manifestanti opustošili Tartagal. Delni mir se je povnil šele, ko je v zadevo posegla zvezna vlada in izrazila pripravljenost na dialog in pomoč.

POŽAR BREZ GASILCEV

Ob tem se je znova razvila debata, kdo stoji za to verigo blokad in protestov. Zadnjič smo že omenili, da bi bilo preveč poenostaviti vso stvar, položaj pripisati le delu levičarske provokacije. Nedvomno je, da je mnogo primesi z leve strani in da na grebenu teh valov sedijo levičarske in klasistične organizacije. A ljudje ne bi šli na cesto, če položaj ne bi bil res brezupen. To pa je tisto, kar še jači nevarnost teh pojavov: ljudje so tako na dnu, da nimajo kaj izgubiti in so torej pripravljeni na vse.

Blokada cest se je prvič pojavila pred tremi leti v Patagoniji, seveda še pod predsedništvom Menema. In ker se je položaj odtlej poslabšal, se je ta način protesta ojačil. Bloкаде so neki alternativni izhod stavki. Ker brezposelni ne morejo stavkati, zaposleni pa nočejo, ker imajo raje slabo delovno mesto kot nobenega, so grmade na cestah alternativni protestni izraz.

Dejansko zahteve niso visoke. V Plotieru, v provinci Neuquen so se izgedniki zadovoljili, čim so jim obljubili obnovo sto zasilnih delovnih mest (planes Trabajar) v višini 150 pesov, bone za prehrano v višini 50 pesov in plin po znižani ceni. Podobno je drugod po deželi.

Problem pa je v tem, da pri večini teh požarov ni gasilcev. Državne oblasti in provincijske vlade si podajajo zadevo kot vroč krompir druga drugi, se izgovarjajo in debatirajo, kdo je zadolžen za rešitev problema.

Gospa Meijide, ministrica za socialno skrbstvo je sploh predlagala, naj bi v vsaki provinci ustanovili posebne delovne komiteje, ki naj imajo na skrbi preprečiti blokade, predno se te sploh pojavijo na cestah.

Ob vseh teh težavah pa tudi Cerkev ni mogla ostati tiho. Časovno je mnogo izgrediv sovpadalo s plenarnim zasedanjem argentinske škofovske konference. Škofje so v mnogih osebnih pa tudi v skupni izjavi zahtevali, naj vlada vendar posveti več pozornosti težkemu socialnemu problemu. Izrazi kot „tiranija ekonomije“, in „socialni dolg“, ki ga zoperstavijo zunanemu dolgu, se vedno bolj pogosto pojavljajo na ustih Cerkev, ki je tudi ponovno posvarila, da če vlada ne reši socialnega vprašanja, se bomo znašli še pred težjimi pojavi v sklopu socialnih protestov.

VPRAŠANJE ZAUPANJA

Pred časom je neki funkcionar Mednarodnega denarnega sklada (FMI) izjavil, da je argentinski gospodarski položaj zadeva psihološke analize. Sedaj ves svet meni, da je vzrok vseh težav pravzaprav pomanjkanje zaupanja. Zato naj bi predsednik De la Rúa podvzel vrsto ukrepov, ki naj povzročijo nekaj „shock“, zaupanja.

Gospodarski minister Machinea je res dosegel neomejeno zaslombo FMI. Enako so se izrazili tudi ostali zunanji upniki. A do tega je prišlo potem, ko je domača borza nenehno padala in ko je vlada dobila nova posojila za kritje starega dolga za 16% letne obresti, kar je v današnjem svetu pravi nesmisel.

A presenečenje je bilo v dejstvu, da je vlada z vso močjo potrdila dosedanje smer, medtem ko so vsi mislili, da bo spremenila ministra, taktiko in strategijo. Temelj predsednikovega koraka je bila ponovna in popolna zaslomba gospodarskemu ministru. V tem se De la Rúa bistveno razlikuje od Menema, ta je po prvih ponesrečenih poskusih na gospodarskem področju (ministra Roig in Rapanelli ter še Herman Gonzalez) mirno zavrtel krmilo 180 stopinj in postavil Cavalla in njegovo politiko.

In konkretni ukrepi? Desregulacija ustanov socialnega skrbstva (nov udarec sindikatom), spremembe o pokojninskem sistemu (odprava državne upokojitve, upokojitev žensk šele pri 65 letih), nekatere davčne olajšave za podporo domači proizvodnji, hitra potrditev zakona o državnem proračunu (tu je vlada odvisna od parlamenta) in nov zakon o davčni soudeležbi provinc.

K temu zadnjemu in bistvenemu ukrepu je De la Rúa pozval guvernerje. Čeprav v trenutku, ko pišemo te vrste, dogovor še ni podpisan, lahko trdimo, da je predsednik zahteval veliko, da je prejel nekoliko manj. Prvotni predlog, na primer, je odločal zadržanje državnih in provincijskih stroškov za dobo petih let; guvernerji so pristali le na dve leti, kolikor jim še traja mandat. Zlasti Reutemann je vztrajal, da ne more že v naprej vkovati svojega naslednika. Drugo nesoglasje se je vrtelo okoli skupnih fondov. Vlada je ponudila stalno številko 1.350 milijonov dolarjev na mesec, da se razdeli med province. Te so zahtevale, da če davčna nabirka močno naraste, naj naraste tudi številka v skladu. In zlasti vprašanje, kdo bo upravljal visok socialni sklad. Guvernerji že nekaj časa zahtevajo, naj gre ta denar skozi njihove roke, vlada pa tega ni upoštevala. Socialni fondovi so namreč tudi močno volilno orožje. Sedaj se govori o nekem skupnem upravljanju, ali da bo vsaj del teh fondov šel skozi provincijske organe.

Ob vsem tem pa je glavno vprašanje, kako bo na te ukrepe reagiral trg, in če se bo Argentina sploh mogla izmotati iz skrajne recezije, ki je (kot nekdanj rekordna inflacija) rak rana domačega gospodarstva. Smo pač ekstremisti.

Slovinci v Argentini

PRISTAVA

Glasbeni materinski dan

V nedeljo, 15. oktobra so na Pristavi počastili mamice in babice. Že pri maši so navdušeno peli šolarji. Nato pa je pričela proslava, ki si jo je zamislila in organizirala Anka Gaser.

Najprej je vse navzoče pozdravila napovedovalka Nadica Grohar, ki je nakazala: „Čeprav otroci ne morejo povrniti mamici truda in ljubezni, bodo to storili na svojevrsten način: s petjem in glasbo“.

Na sporedu so bili Marjanka Grohar (klavir) - Barbi in Nadja Medic (flavta) - Martin Zarnik (orgle) - Luci Ayerbe Rant (klavir) - Tomaž in Luka Kenda (orgle) - Tatjana in Ivan Golob (klavir) - Leo Gaser (melodika) - Marjanka Ayerbe Rant (vio-

loncelo in klavir) - Saši Ayerbe Rant (prečna flavta in klavir) - Štefan Jeretina (orgle) ter Jožko, Marjanca in Tatjana Rožanec (klavir).

Vsak izmed njih je navdušeno podal svojo točko, v sorazmerju s prejeto glasbeno vzgojo, od korajžnih začetnikov, katere je ga. Anka spremljala s klavirjem, do vse bolj izvežbanih solistov in dvojic na klavirju in orglah.

Nazadnje pa je razveselila ljubeča materska srca pobudnica proslave ga. Anka, ki je na klavir čudovito zaigrala Foersterjeve variacije na pesem „Bom šel na planine“.

Nad. na 6. str.

TONE MIZERIT

RAST XXIX

(10) - KONEC

SLOVENIJA, MOJ DOM BREZ MEJ

Ko smo se 2. avgusta zbrali na Brniku, je bilo za nami več kot mesec dni bivanja v Sloveniji. Vendar je vse minilo tako izredno hitro, da so bili spomini na prve dni že blede, megleni. Poletna šola je postala nekaj daljnega, Hrastovlje in Piran na začetku poti.

Vsi smo se zavedali, da je čar minil in je pred nami pot v Argentino. Zapustiti smo morali korenine in se podati v vsakodnevno sedanost. Teško se je bilo ločiti od sorodnikov, od novih prijateljev, od prijaznosti in doživljanja, od lepote Slovenije.

Ko smo s solzami v očeh prestopili „mejo“ in pred nami že videli letalo, ki naj nas popelje do Zuricha, smo se dokončno zavedali, da je sanj konec. Vendar to skupine ni potrla. Zopet se je pojavila pesem, znova razposajenost, s katero so kot ves čas bivanja v Sloveniji pritegnili pozornost občinstva. Tedaj sem zaslutil, da je pravzaprav vse potovanje in bivanje bilo na nek način nastop, vsa Slovenija velik oder in vsi ljudje občinstvo, pred katerim je RAST XXIX uprizorila svoj obisk matere domovine. Dogodek je bil za mlade preveč pomemben, da bi ga pustili tiho iti mimo. Za njihovo doživetje in prisotnost je moral zvedeti ves svet, ki jih je obdajal.

Sledil je Zurich in ogled mesta, to pot v režiji prijaznih Kogovških sorodnikov. Ezeiza je bila na dosegu roke in ko smo se po dolgi vožnji, že mimo carinskih uradnikov zbrali kot skupina za zadnji objem, smo dokončno zaprli vrata letošnje RASTi.

Kaj je ostalo? Neizmerno bogastvo, morda bolj podzavestno kot pa očitno. Spoznanje, da resnično živimo v dveh svetovih in pripadamo obema. Da smo doma tu in tam. Da imamo lastno zgodovino v Argentini, da je pa naša zgodovina tekla tudi v Ljubljani, na Bledu in Brezjah, na Triglavu, za Sočo in preko Mure, ter v vsaki rojstni vasi starega očeta in stare mame. In da je tudi Kočevski Rog bistveni del naše zgodovine.

Ostalo je tudi neizmerno bogastvo globjega spoznanja sovrstnikov v Sloveniji, krušnih družin in njenih članov, zlasti pa lastnih tovarišev in prijateljev, s katerimi so doslej delili pet let srednješolskega tečaja, pa jih morda v resnici spoznali šele na tem potovanju. Skupaj smo praznovali dva rojstna dneva (Marjana Modic in Ivan Albreht), skupaj gulili druge šolske klopi, skupaj doživljali lepoto slovenske narave, veselje Zimzelena in žalost Kočevja; to zaznamuje vsakogar. Mimo malenkostnih razlik se je skupina solidarno povezala.

Kdo smo bili? Kar po vrsti: Iz Bariloč Mihaela Jerman; iz Buenos Airesa Ivan Albreht, Marjan Belec, Andrejka Burja, Barbara García, Marija Cecilija Jelenc, Pavel Klemenčič, Danijel Kocmur, Nadja Kogovšek, Marjana Modic, Marjana Petkovšek, Aleksander Poglajen, Damijan Rozina, Veronika Selan, Marko Štrubelj, Aleksander Šuc, Marjana Urbančič in Mirjam Žnidar; iz Mendoze v prvem delu potovanja Ana Marija Bajuk Bohm ter iz San Luisa Pavel Zupanc. Skupino sva spremljala Bogdan Magister in Tone Mizerit.

Moje domobranstvo in izgnanstvo

V založbi Mohorjeve je pred kratkim izšla nova knjiga avtorja iz Argentine. Arh. Marjan Eiletz je napisal knjigo svojih spominov pod naslovom **Moje domobranstvo in izgnanstvo**. V njej opisuje svojo mladost, predvsem pa svoje domobranstvo in poglede nanj. V drugem delu pa svoje pregnanstvo v Argentini, svoje delovanje in tudi življenje skupnosti.

V vsem svojem delu skuša biti objektivni in prikazuje tako dobre kot slabe strani dogajanja.

neracije, ki je na svoji lastni koži doživela ta čas, oboleva jo za različnimi boleznimi, svoje pa naredi tudi smrt, ki nezadržno kosi. To je samo še ena potrditev mojega prepričanja, da bi ljudje v tujini morali neprimerno bolj skrbeti za ohranjanje zgodovinskega spomina in predvsem pisati, pisati. Tisto, kar je zapisano, se da še vedno dopolniti z drugimi viri (arhivski dokumenti, dnevno časopisje).

In prav tega se (upam, da nisem preostra ali celo nesramna) vaša generacija premalo zaveda. Zanašate se drug na drugega - čas pa beži in že preveč je takih, ki so svoje spomine odnesli s seboj v grob. Z vsakim od njih odide kamenček iz mozaika, ki bi ga morali s skupnimi močmi sestaviti (mi v domovini in vi v tujini) - šele potem bomo lahko govorili, da imamo napisano našo, slovensko zgodovino. Knjigo, ki sem jo seveda takoj kupila, sem že zvečer začela brati in ker veliko ljudi, ki jih g. Eiletz opisuje, poznam, sem se tega lotila še z večjim veseljem.

Ob tem se mi sami zastavlja vprašanje, kakšno gradivo so uspeli zbrati v „Zgodovinskem odseku“ pri Taboru in Vestniku? Ali gre za takšno gradivo, ki bi bilo vredno objave v kakšni ediciji „Virov oz. dokumentov“; če bi šlo za tako gradivo, se da v Sloveniji dobiti tudi sredstva za natis takšnega dela. Morda bi s tem še lahko nekoliko „popravilo“ to vrzel in potem se bodo lahko začele tudi resnejše, znanstvene raziskave. In kar nekaj ljudi na že omenjeni tiskovni konferenci se je čudilo, kako to, da se naše zgodovino pisje s tem področjem

Nad. na 6. str.

PISMO O PREDSTAVITVI

Dragi prijatelj!

Pišem pod močnim vtisom včerajšnje tiskovne konference, ki jo je imel Marjan Eiletz ob izidu svoje knjige - spominov - „Moje domobranstvo in pregnanstvo“, ki je izšla pri Celjski Mohorjevi družbi.

Zbralo se je zelo veliko ljudi, večinoma so to bili njegovo sošolci in prijatelji. Nekaj jih je prišlo celo iz Avstrije in iz Italije. Žal, med njimi ni bilo mlajše generacije in tudi zgodovinarjev nas je bilo le za seme (Žajdelca...). V glavnem je bilo govora o nastajanju knjige in k besedi so se javili le posamezniki, ki so govorili bolj o načelnih stvareh. Bistvo diskusije je bilo v tem, da so vsi po vrsti ugotavljali, da bi tovrstnih spominov moralo iziti več. Tako prihaja do anomalije, da imamo na eni strani celo množico „partizanskih spominov“, ki zagovarjajo eno „resnico“, na drugi strani (domobranski) pa zija velika praznina. In prav to stanje bi bilo treba preseči, pravzaprav je to že skrajni čas, saj številni posamezniki te ge-

Kaj še? Mnogo se govori o tem, če mladi pridejo nazaj bolj navdušeni za skupnost, slovensko bolj prepričani, na neki način „spreobrnjeni“. Bodimo stvarni: nima smisla pričakovati kakih čudežev, niti da bi slovenščina postala njihov pogovorni jezik, ko večina uporablja španščino za kakršenkoli pogovor. Je pa nedvomno, da bolj čutijo slovenstvo, da bolj razumejo skupnost in da so med sabo povezani z močnimi vezmi prijateljstva. Skupina, ki se je zbrala med potovanjem mladih v Mendozo, ali obisk Mirjam pri Mihaeli v Bariločah kažejo na prijateljstva, ki so bistvena za razvoj in povezavo skupnosti. In tudi če je ob teh

priložnostih pogovorni jezik španski, se vanj vedno vmeša kaka slovenska beseda in čutenje je slovensko. Kot je slovensko ozračje naših domov in bo gotovo še mnogo časa, v skladu s besedami naše izseljenke himne, ki trdi da je Slovenija „moj dom brez mej“ možna tudi ob reki Srebra, pod Andi ali na obrežju južnih jezer. In ta je veliki dosežek vsakoletnih RASTi. Prihodnja bo že trideseta, pa deseta, odkar je njihov cilj raj pod Triglavom. No, tedaj se bo z njimi veselil in z njimi skrbel ter svoja doživetja pisal kdo drug.

(Konec)

MI SE IMAMO RADI. Že po povratku, obisk mladih v Mendozi. Z domačo Anito Bajuk Bohm in sanluiskim Pavlom Zupancem še buenosaireški Damijan Rozina, Marjan Belec, Marjana Modic, Nadja Kogovšek, Aleks Šuc, Marjana Petkovšek in Dani Kocmur. Prijateljstvo je ostalo.

ANKETA 2000

Zaključna beseda

V štirih nezaporednih številka smo obdelali gradivo ankete, ki smo ji bili razpisali med našimi naročniki in bralci. Dva splošna zaključka smo lahko razbrali in številnih odgovorov: najprej, da je večina z listom precej zadovoljna; druga, da si kljub temu želi neke spremembe, novih zaglavij in zlasti več pestrosti.

Poleg tega, je prilično, da ponovimo nekaj obrobni zaključkov: odgovorili so predvsem starejši bralci, saj je bila teža odgovorov tja čez šestdeset let. Število odgovarjajočih je sorazmerno enako v naslednjih dveh dobah (od 40 do 60 in od 20 do 40), skoraj pa ni odgovorov izpod 25 let. In prav to skupino si moramo pridobiti, po nasvetu izraženem v obrobni komentarjih in po lastnem prepričanju.

V uredništvu se zavedamo, da po eni strani ni mogoče ustreči vsem željam, po drugi pa, da nikdar ne bodo vsi zadovoljni z nobenim izmed zaglavij in z nobenem izmed člankov niti načinov pisanja. Težko delo bo držati neko ravnotežje tako v zaglavjih kot v prostoru, v zvestobi izročilom in odprtosti novim, mladim tokovom, pa tudi med pisano besedo in fotografijo, ki nujno vdira v svet naše publikacije.

Sem in tja je padel nasvet, da bi objavljali tudi članke v španščini in s tem pritegnili španskogovoreče zakonske druge in tudi tisti del mladine, ki slovenščine ne obvlada. O tem smo že nekajkrat govorili, vendar zadeva ni tako enostavna. Kar se

mladih tiče, skoraj ne berejo, ne v slovenščini ne v španščini. Njihov svet je svet podobe s pretežnim nagnjenjem k internetu. Vendar se bo treba čimprej resno spoprijeti s tem vprašanjem drugega jezika, ki pa n.p.r. v Združenih državah tudi ni rešil problema upadanja naročnikov ali večjega angažiranja do slovenske publikacije.

Delo, ki je sedaj pada na uredništvo je orjaško. Zlasti pretežno izražena želja novih rubrik in zlasti večkrat zapisana težnja po različnih piscih je dodatna skrb, kako tvarino pokriti in kje dobiti novih (ali pa starih) moči. A zavedamo se, da bo le ta pot pripeljala list do tiste višine, ki si jo bralci žele in jo tudi za svojo zvestobo zaslužijo. Nekatere ideje smo že začeli uvajati, druge še pridejo na vrsto, namen pa je z novim letom (ki je skoraj pred vrati) izpeljati namenjene spremembe.

Ob koncu še beseda zahvale vsem, ki so pomagali anketo izpeljati, sodelovali ob vprašanih in bralcem, ki so nanje odgovarjali. Omenimo tukaj tudi naše raznašalce, na katerih je slonela skrb zbiranja odgovorov in njihov posredovanja uredništvu. Posebna zahvala pa na tem mestu Tinetu Selanu, ki je s pomočjo ge. Marjetke z izredno marljivostjo, potrpežljivostjo in natančnostjo izvedel štetje odgovorov, številčno opredelitev in potanko porcentualno analizo.

Nagrada za vse pa bo lepša in sodobnejša Svobodna Slovenija.

MLADINSKO POTOVANJE V MENDOZO

Sedim na postelji in gledam naokrog. V mislih ponavljam seznam stvari, ki jih moram nesti s seboj. Prtljaga je že od prejšnje noči pripravljena in v kotu potrpežljivo čaka. Upam, da nisem ničesar pozabila. Odhajam na obisk k prijateljem. Smer poti: Mendoza.

V sanhuškem domu se buenosaireška mladina, neučakana in prekipevajoča dobre volje, počasi zbira. Nestrpno gledamo, izza katerega vogala se bodo prikazali avtobusi. Ali nam kdo lahko razloži zakaj je takrat, ko si želiš, da bi vse teklo kot po traku in tako urno vzeli pot pod noge, kakšna nepričakovana in nezaželena zamuda? Ni časa za razlago, ki bi nas vsaj za par minut potolažila. Avtobusi so tu, prtljaga je oddana, vsak izmed 130 potujočih sedi na izbranem sedežu in... že mahamo vsem domačim, pa tudi tistim, ki jih sploh ne poznamo, v slovo!

Preden smo se privadili sedežu in sploh uganili, kdo sedi v bližini, smo se že ustavili. Ne, tudi če si si še tako strastno želel, nismo še dospeli do cilja. Pokvaril se je eden izmed avtobusov in zato smo skoraj eno uro stali na avtocesti. Vožnja se je tako vlekla vseh 17, ja, SEDEMNAJST ur, kot kakšno romanje do čudovite dežele.

Čudovito je bilo. Čudovito, da smo vendarle dospeli in kako lepo ter prijetno so

srečavali znane obraze. Hotel si klicati domov? Najti prost javni telefon ali, vsaj ne dolge vrste ob njem, je bilo res težko. Vsi otročki smo si želeli poklicati naše mamice in jim voščiti vse najboljše za njihov dan!

Proti večeru smo se zopet zbrali v Domu za kulturni program. Tam smo se zabavali in zabava-

li, ploskali in se iz srca smejali ob prijetnem, posrečenem in iznajdljivem programu. Sledila je prosta zabava, kjer smo od zahoda do vzhoda sonca plesali ob različnih ritmih, se pogovarjali, delili navdušenje in skupaj trpeli neizogibno slovo!

Neprespani smo se v ponedeljek odpravili do Tupungata in nato na obisk in kosilo v vinsko klet „Giaquinta“. Ure so hitro minile in avtobusi že čakajo za odhod. Ne moremo več odlašati. Hodili smo sem ter tja, se poslavljali, stiskali roke, iskali tiste, katerim se še nismo zahvalili, in zopet pozdravljali ostale.

Težko je zapustiti kraj, kjer si dobil nove in dobre prijatelje, kjer si bil tako toplo sprejet in kamor si želiš kdaj vrniti.

Dragi Mendoščani! Presenetili ste nas z vašo dobro voljo, prizadevanjem in razpoloženjem. Najlepša hvala za ves vaš trud in delo, ki ste ga imeli z nami. Odnegli smo s seboj prijetne vtise in še ljubše spomine.

Ob 80. obletnici podpisa rapalske pogodbe

V nedeljo, 12. novembra, je minilo 80 let od podpisa rapalske pogodbe, ki sta jo v Rapallu ob severnoitalijanski obali sklenili Italija in takratna Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. V skladu s pogodbo je Italija dobila Trst, Gorico, Gradiško, del Kranjske, Istro in Dalmacijo. Približno 300.000 Slovencev je tako prišlo pod Italijo, kjer jim ni bila zagotovljena nikakršna manjšinska zaščita.

Po prvi svetovni vojni je v skladu s tajnim londonskim paktom iz leta 1915 velik del ozemlja današnje Slovenije pripadel Italiji. V londonskem paktu je antanta za prehod na svojo stran Italiji obljubila avstroogrška ozemlja Trentino, Južno Tirolsko, Goriško, Gradiško, Trst, Kanalsko dolino, jugozahodni del Kranjske, Istro, kvarnerske in dalmatinske otoke ter osrednjo Dalmacijo. V zadnjih dneh vojne, 5. novembra 1918, je italijanska vojska začela prodirati na slovensko ozemlje celo čez črto, določeno z londonskim paktom, in 11. novembra prišla do Logatca. Tam jo je ustavil oddelek Narodne vlade SHS, vendar so se Italijani umaknili le do Planine. Rapalska pogodba, ki sta jo Kraljevina SHS in Italija sklenili 12. novembra 1920, je potrdila mejo takratne italijanske zasedbe. Primorska in del Notranjske sta bili za Slovenijo izgubljeni.

Ko je bilo že jasno, da bo Avstro-Ogrska vojno izgubila, so v Ljubljani sredi avgusta 1918 ustanovili Narodni svet, ki se je zavedal tudi problematike zahodne meje in je predvidel priključitev primorskih dežel do etnične meje k bodoči Jugoslaviji. Narodni svet je imel pokrajinska odbora tudi v Trstu in Gorici. Odcepitev od Avstrije in suverenost sta bili doseženi 29. oktobra 1918 s proglasitvijo Države Slovencev, Hrvatov in Srbov, 1. januarja istega leta pa je bila v Beogradu proglašena Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Italija pa je želela vnovčiti zmago in je s kritjem londonskega pakta po začetku umika avstroogrške vojske začela napredovati proti vzhodu. V imenu zmagovite antante je Italija zasedla ozemlje, ki ji ga je določil londonski pakt, in celo preseгла njegove meje. Habsburške monarhije, ki je na območju vladala skoraj tisoč let, je bilo za vedno konec. Italijanska vojaška okupacija je trajala kar dve leti - do sklenitve rapalske pogodbe.

Predlog ameriškega predsednika Woodrowa Wilsona, ki je med drugim odpravljaj rezultate tajne diplomacije, je sicer obljubljal tudi revizijo italijanske meje po načelu nacionalnosti, na mirovni konferenci v Versaillesu pa je zdrsnil v ozadje. T.i. Wilsonova črta, oblikovana po predlogu britanskih strokovnjakov, je tekla po slovenskem in hrvaškem ozemlju le malo bolj zahodno od poznejše rapalske meje. Kraljevini SHS je puščala okraje Idrija, Postojna in Ilirska Bistrica. Od februarja 1919 do januarja 1920 je novo razmejitve skušala doseči mirovna konferenca v Parizu, na kateri nova država južnih Slovanov ni mogla enakopravno sodelovati. Mirovna konferenca je zavrnila vse predloge njene diplomacije. Pogajanja so popolnoma zastala in končno so velesile zahtevale, naj prizadeji strani rešiti probleme na dvostranski ravni, mednarodna skupnost pa se z zadevo ne bo več ukvarjala.

Prizadevanja, da bi zadevo prepustili Wilsonovi arbitraži, so bila zaman. Pod hudimi pritiski je jugoslovanska diplomacija popustila in podpisala rapalsko pogodbo. Kraljevina SHS je približno 300.000 Slovencev, ki so tako prišli pod Italijo, žrtvovala za ceno dobrih odnosov z močno in nevarno zahodno sosedo. Slovenija in manjšina v rapalski pogodbi sploh nista omenjeni in pravno torej nista obstajali, medtem ko je nekaj tisoč Italijanov,

nas sprejeli in nam postregli naši rojaki v prelepi Mendozi. Poskrbeli so nam kosilo in „mini tur“ po mestu. Spoznali smo Sanmartinski park, kjer smo morali za trenutek nepremično stati za vsem tako znano, skupno sliko! Sprehajali smo se po parku, med drevesi do jezera in zopet po stezi, med rožami, dol do parkirišča. Človek bi rad še ostal in se tako naučil tistega svežega zraka.

Zvečer je prišla na vrsto slavnostna večerja. Obrazi so žareli, roke so se stiskale in stari znanci so se objemali v pozdrav. Vsi skoraj hkrati govorijo. Toliko smo si imeli povedati! Počasi smo posedli za mize in napolnili Mendoščanom hišo z obiski!

Nedelja in Mladinski dan sta potekla z znanim sporedom. Najprej maša, ki sta jo darovala gg. Horn in Cukjati, potem tekme v odbojki. Za kosilo smo imeli pristo in, ko smo se sprehajali po glavnih cestah, smo

prepuščenih Jugoslaviji v Dalmaciji, v njej dobilo popolno manjšinsko zaščito. Rim je obstoj slovenske in hrvaške manjšine celo izrecno zanikal; priznaval je le obstoj „drugorodnih skupin“. V času demokratičnih vlad so Italijani izvajali njihovo postopno in mehko asimilacijo, fašistični režim pa je uzakonil naglo in nasilno raznaroditev.

Večino tega izgubljenega ozemlja je Slovenija dobila nazaj šele po drugi svetovni vojni, pa bi dobila še več, a zavezniki niso hoteli izročiti Trsta in okolice komunistom.

Razodeli ste se nam, kot dišeči slovenski šopek rdečih nageljnov pod Andi, katerega smo povezali s trakom prijateljstva!

Ostalo je samo mahanje - ne v slovo, ampak na nasvidenje!!

Veronika Godec

Predsednica SDK Marjana Grintal in predsednik SFZ Tine Šmon

Novice iz Slovenije

Pisali smo pred 50 leti...

FRANKFURT PO FRANKFURTU

V sprejemni dvorani Cankarjevega doma so odprli že 14. Frankfurt po Frankfurtu. Prodajna razstava tujih knjig ponuja na ogled tujo literaturo, ki je na slovenskem trgu prav zaradi njegove majhnosti ni. Letošnja novost poleg drugih že znanih področij (družboslovje, umetnost, ekonomija, medicina, naravoslovne vede, leposlovje in drugo) je turizem oz. turiztika.

ODLIKOVANJA ZA INOVATORJE

Na mednarodni razstavi inovacij v Nuernbergu so slovenski razstavljalci prejeli 15 nagrad, od tega tri zlate. Prejeli so jih raziskovalna skupina za tehnologijo Hydronic, po kateri izdeluje informirane kozarce in vitalizatorje vode, Drago de Corti iz Portoroža za vgrajeni odpiralč butelj ter Marjan Plahuta iz Ljubljane za laparoskopsko vakuumsko prijemalko. Na razstavi inovacij se je predstavilo 18 slovenskih inovatorjev.

OD LITJE DO ČATEŽA

Tradicionalnega popotovanja od Litje do Čateža se je letos udeležilo od 10.000 do 15.000 ljudi iz Slovenije in tujine, ki so prehodili 22 kilometrov dolgo pot. Ta sledi poti, ki jo je v svojem eseju Od Litje do Čateža leta 1858 prvič omenjal Fran Levstik.

VEČJA UPORABA MAMIL

Slovenija po deležu prebivalstva glede na uporabo dovoljenih in nedovoljenih mamil ne odstopa od zahodnoevropskih držav. Zaskrbljujoči so tudi podatki, da

narašča število mladih, ki posegajo po drogah, in vse nižja starost tistih, ki jih začnejo preizkušati. Zato so pripravili preventivni teden na področju uporabe in zlorabe drog, ki je bil usmerjen zlasti na mlade, je na časnikarski konferenci povedal direktor omenjenega urada Milan Krek.

KRAJE V AVTOMOBILIH

Policisti so pred kratkim prijeli šest oseb, starih od 18 do 23 let, ki so v prvi polovici oktobra na območju Vrhnike izvršili 30 vlomov v osebna vozila, iz katerih so odnesli 40 avtoradiov, zvočnike, ojačevalce in nekaj druge opreme. Večino ukradenega blaga so policisti zasegli med hišno preiskavo pri enem od storilcev, pri katerem je bilo shranjenih največ ukradenih stvari, zoper vseh šest osumljenцев, ki so sicer doma iz Ljubljane, pa so podali kazenske ovadbe. - Na Jesenicah pa je med 7. in 10. novembrom neznan storilec pristopil do tovornega vlaka, na katerem so bili naloženi novi osebni avtomobili, in si iz notranjosti enajstih vozil prisvojil avtoradio-kasetofone v vrednosti 200.000 tolarjev.

TO JE PA NAGRADA!!

Srečni dobitnik rekordnega zneska v 45. krogu igre Loto je samo eden. Kot sporočajo iz Loterije Slovenije, je bil listič vplačan v Ajdovščini na sistemskem lističu z osmimi kombinacijami. Srečni dobitnik bo tako poleg sedmice, ki je vredna okoli 154 milijonov tolarjev, prejel še dobitek sedmih šestic. Od dobljenega zneska bo moral dobitnik plačati 15-odstotni davek od dobitka od iger na srečo.

Slovenija in šport

ROKOMETAŠICE NAJBOLJŠE V ZAGREBU

Slovenska ženska rokometna reprezentanca je v tretjem krogu mednarodnega turnirja Simpa Croatia Cup v Zagrebu premagala Makedonijo z 31:26 (15:11). Po zmago slavju v prvem in drugem krogu proti Hrvaški in Ukrajini so varovanke selektorja Toneta Tislja s tretjo zmago osvojile 1. mesto na tem kakovostnem turnirju v Zagrebu.

ZMAGA V BADMINTONU

Slovenka Maja Pohar je v finalu 25. mednarodnega prvenstva Madžarske v badmintonu premagala Španko Joano Martinez z 11:5 in 11:0. Ljubljancanka je tako že četrto osvojila turnir evropske serije in zdaj vodilna v skupnem seštevku.

ŠPORTNO PLEZANJE

Najboljša slovenska športna plezalka je na predzadnji tekmi svetovnega pokala v Nantesu zasedla peto mesto. V finalu je Martina na odločilnem mestu preko previsa v zadnjem delu smeri izbrala najtežjo možnost in ji je tako za vrh zmanjkalo moči.

DRŽAVNI REKORD V PLAVANJU

Plavalec Blaž Medvešek je na plavalnem mitingu v avstrijskem Gradcu postavil še en državni rekord. 100 m hrbtno je preplaval v 54,27 sekunde in za 18 stotink sekunde izboljšal dosedanji rekord klubskega sotekmovca Petra Mankoča. Že v soboto je bil rekorden na 50 m hrbtno (25,38). Skupno so slovenski tekmovalci na mitingu v Gradcu v konkurenci več kot 300 plavalcev iz petih držav dosegli 16 zmag.

NAJBOLJŠA SLOVENSKA ATLETA

Škofjeločanka Brigita Langerholc in skakalec v daljavo Celjan Gregor Cankar sta bila izbrana za najboljša atleta leta v

tradicionalni deseti anketi Atletske zveze Slovenije. Priznanja sta dobila tudi Dobri-voj Vučkovič, ki vadi Brigito Langerholc, četrto atletinjo na 800m v Sydneyju, in Srdjan Djordjevič, Cankarjev trener.

ŠAHOVSKA OLIMPIADA

Slovenska ženska šahovska reprezentanca je na 34. olimpiadi v Carigradu izgubila proti Jugoslaviji, premagala Brazilijo, remizirala s Francijo, izgubila s Kazahstankami in po 12. krogu s 16,5 točkami zasedala 29. mesto, nato še izgubila proti Izraelkam. - Slovenski šahisti pa so premagali Irak in Islandijo in so z 22 točkami in pol v 12 krogu na 32. mestu, nato igrali neodločeno z Grčijo in premagali Slovaško.

Osebnostne novice

Rojstvo: V družini Jožeta Cukjatija in Olge roj. Lenarčič se je 17. oktobra rodila hčerka **Nevenka**.

Srečnim staršem naše čestitke!

Krst: Krščen je bil 29. oktobra v cerkvi Sv. Nikolaja v San Justu **Luka Sebastjan Trpin**, sin Marka in Magde roj. Skvarča. Botra sta bila Andreja Skvarča in Franc Trpin, krstil pa je župnik Matija Borštnar.

Čestitamo!

Smrti: V Don Bosco (Ramos Mejía) je umrl **Gabrijel Vrečar** (70) in v Rovtah (Slovenija) **Bernarda Skvarča por. Lukar**.

Naj počivata v miru!

Nov diplomant. Na inženirski fakulteti buenosaireske univerze dokončal študije in prejel naslov „ingeniero industrial“, **Bogdan Magister**.

Iskreno častitamo!

OB OBČNEM ZBORU DRUŠTVA SLOVENCEV

Nedeljski občni zbor je pokazal, da Slovenci tudi v izseljenstvu smisla za organizacijo nismo izgubili. Okrog 1200 protikomunističnih Slovencev je včlanjenih v DS.

Člani so na občnem zboru sklenili, da naj se odbor DS poveča na več odbornikov in da mora imeti svoje predstavnike v vseh strnjanih slovenskih naseljih, kjer je zaposlenih več naših ljudi.

Naloga DS v novi poslovni dobi je postaviti temelj skupnemu domu slovenskih novonaseljencev v Argentini, ki naj bo kulturno, gospodarsko in družabno središče. Ustvariti mora delovne edinice v vseh slovenskih naseljih, ki bodo poskrbele za redni potek sestankov, kulturnih predavanj in družabnih prireditev.

Danes se med nami poraja Vzajemna pomoč DS. Občni zbor je novemu odboru naročil, da naj bi bila v novem poslovnem letu ta Vzajemna pomoč ustanovljena.

Naša dolžnost pa je, da DS podpiramo, z njim sodelujemo, zanj tudi nekaj žrtvuje-

mo in drug z drugim in eden za drugega delamo!

NOVO VODSTVO DS

Predsednik Miloš Stare, odborniki Jože Albreht, dr. Vojislav Arko, Alojzij Erjavec, Lovro Jan, Maks Jesih, dr. Angel Kalin, Ivan Kralj, Albin Kranjc, Franc Kremžar, Andrej Krošelj, Jože Lesar, Ivan Maček, Valentin Markež, dr. Marijan Marolt, dr. Franc Mihelič, Martin Mizerit, ing. Albin Mozetič, Maks Osojnik, Franc Pernišek, Jože Rome, Rudolf Smersu, dr. Anton Šimenc, Ivan Žnidar.

OSEBNE NOVICE

V župniji Trancas v provinci San Juan (pravilno Tucuman; op. ur.) je bil 8. oktobra instaliran za župnika rojak g. Janez Urbanč. Župnija Trancas je v škofiji ena najstarejših, po obsegu pa je druga.

Svobodna Slovenija, št. 46;
16. novembra 1950.

Slovenija moja dežela

Kralj Matjaž

je pravljica o oseba ljudskega slovstva, danes je tudi mitični simbol za nacionalno idejo. Podlaga zgodbe je madžarski kralj Matias Korvin (1458-90), ki se je zaradi uspešne obrambe pred Turki in zagotavljanja razmeroma znosnih razmer priljubil tudi na Slovenskem, kjer je vladal nad vzhodnim delom.

Besedila o kralju Matjažu se prvič omenjajo sredi 16. stoletja, kar pomeni, da so pesmi in zgodbe začele nastajati kmalu po njegovi smrti. V njem so se združile zgodbe o Karlu Velikem, kralju Arturju, Frideriku Barbarossi itd. pa tudi iz starega orientalskega in srednjeveškega sveta, pravljic, balad in viteških romanov, pa seveda tudi iz spomina na Turke itd.

Podoba kralja Matjaža je v pesmih precej drugačna od tiste v povestih. V baladah in romancih prevladujejo ljubezenski, pustolovski in mitični motivi (kako reši svojo ugrabljeno ženo, godec pred peklom itd), v pripovedkah pa imajo glavno vlogo zgodbe o „zlati dobi“, o tem, kako spi pod goro; ko bo prišel čas, bodo za kmeta spet prišli

dobri časi, kar je značilno za takratno kmečko utopično miselnost.

Motiv kralja Matjaža nastopa tudi v ljudskem slikarstvu - panjske končnice - porabili so ga tudi v likovni umetnosti (Gaspari, Birolla, Smrekar), pa tudi v glasbi.

Prišel je v umetno književnost od Vodnika naprej. O njem je pisal Župančič, pa tudi Cankar v svoji črtici Kralj Matjaž je razširil njegov mit na celotno človeštvo, ki hrepeni po rešitvi iz strahot.

NOVICI S PRIMORSKE

25 LET STRANKE SLOVENSKA SKUPNOST

V kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici je potekala slavnostna akademija ob 25-letnici ustanovitve stranke Slovenska skupnost (SSk), ki je edina slovenska politična stranka v Italiji. Slavnostni govornik je bil deželni tajnik stranke Andrej Berdon, člani SSK pa so na slovesnosti podelili priznanja stranke vsem dosedanjim tajnikom stranke in vsem še živim članom izvoljenega tajništva na prvem deželnem kongresu SSK v Devinu maja leta 1975.

Darovali so:

V dobrodelni sklad Zveze slovenskih mater in žena so darovali: ga. Klemenc Marica 20,00 pesov; v spomin prijateljem ga. Marija Eiletz 100,00 dolarjev; družina Gričar (Carapachay) namesto cvetja na grob Fani Vinter 50,00 pesov.

Vsem Bog plačaj!

BRECLJEVI UTRINKI

Mohorjeva družba iz Gorice je izdala knjigo nabrežinskega župnika in zlato-mašnika Bogomila Breclja Utrinki iz mojega življenja. V knjigi je avtor razgrnil tako svoje kratke zapise, utrinke kot tudi zasebne fotografije iz zasebnega in javnega življenja. Bralec bo v knjigi dobil vpogled v delo in življenje slovenskega duhovnika na narodnostno mešanem območju, kjer je bil boj za slovensko besedo vedno živ in trd. Prav tako pa se bo lahko seznanil z razmerami pred in med vojno na Primorskem in Kranjskem ter z okoliščinami, v katerih je moral delovati duhovnik v slovenskem zamejskem prostoru, kjer so v zadnjih 50 in več letih doživeli velike in globoke družbene ter narodnostne spremembe in se le postopoma preraščajo ideološke in politične ostrine, ki so bile značilne za povojni čas in katerih žrtve so bili tudi duhovniki. (Pisec je brat pok. Ivana Breclja, ki je več let živel v Argentini).

Mali oglasi

TURIZEM

Tel. 4441-1264 / 1265

Letalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu

LEGAJO N° 3545-82 H. Yrigoyen 2742 - San Justo

ARHITEKTI

Arq. Carlos E. Kostka. Vivienda y comercio. Asesoramiento técnico en Capital y Provincia. Sarandí 148 Capital; Tel.Fax 4 224-3968.

ADVOKATI

dr. Marjana Poznič - Odvetnica - Uradna prevajalka za slovenski jezik - Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 4382-1148 - 15-4088-5844 - mpoznic@ciudad.com.ar

dr. Franc Knavs, dr. Bernard Knavs, dr. Veronika Knavs — odvetniki - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. "E" - Capital - Tel. in faks: 4374-7991 in 4476-0320.

dr. Lilijana Kožar, odvetnica; Bogotá 3099, 2° B, Capital. Torek in petek od 16. do 20. Tel.: 4613-1300

Dr. Héctor Fabián Lo Faro (Miklič). Odvetnik. Vsak dan od 15 do 20 ure. Hipólito Yrigoyen 2482, 1° of. I, San Justo. Tel. 4441-4924.

FOTOGRAF

Marko Vombergar - FOTO PREMIUM - Arieta 490 B1753AOJ Villa Luzuriaga - Tel.: 4650-9040 - Dom: 4659-2060 - http://www.foto.com.ar

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda - Azcuénaga 77 - B1704FOA Ramos Mejía - Bs. As. - Tel./Fax: 4656-3653
Kreditna Zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97 - B1704EUA Ramos Mejía - Tel.: 4658-6574/4654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97 - B1704EUA Ramos Mejía - Tel.: 4658-6574/4654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Uradije ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Miha Gaser).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uradije ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 4651-1760. Uradije ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 4755-1266 - Uradije ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (ga. Milena Skale).

SLOGA — PODRUŽNICA CARAPACHAY Slovenski dom - Dra. Grierson 3837 - Uradije vsako sredo od 17. do 19. ure in ob nedeljah od 11. do 13. ure (ga. Andrejka Papež Cordova).

Spomenik kranjskemu plemiču

V atriju Vseruske državne knjižnice v Moskvi so v torek, 31. oktobra, slavnostno odkrili doprni kip rojaku, imperatorskemu veleposlaniku Žigi Herbersteinu, delo Grigorija Potockega, in predstavili dvojezično knjigo o njem. Njeni avtorji so Anna Horoškevič, Andrej Lenarčič in Jožko Šavli. Po odkritju je bil v prostorih knjižnice kratak priložnostni kulturni program, v katerem je 13-članski zbor moskovskega Konservatorija izvedel dva madrigala Jacobusa Gallusa. Na podstavku kipa je v slovenščini in ruščini zapisano: V dar bratskim ruskim narodom od slovenskega naroda.

Državni baron, misijonar, diplomat, potopisec in kartograf Žiga Herberstein iz plemiške rodbine na Slovenskem se je rodil leta 1486 v Vipavi, umrl pa je leta 1566 na Dunaju. V diplomatskih misijah je potoval na Dansko, v Švico, Španijo, na Češko in Madžarsko. V letih 1516-1518 in 1525-1526 je obiskal tudi Poljsko in Rusijo. Njegovi potopisi so pomemben zgodovinski vir in so bili večkrat objavljeni, prvič pod naslovom Rerum Moscoviticarum leta 1549 na Dunaju, v Ljubljani pa prevod leta 1951 pod

Nove telefonske številke v Sloveniji

Do konca prehodnega obdobja in vzporednega delovanja starih in novih telefonskih števil je še malo.

Po 20. novembru ne bodo več zagotavljali vzporednega delovanja po starem in novem oštevilčenju, temveč samo še po novem.

KAKO DO NOVIH ŠTEVILK

Preko avtomatskega odzivnika 086 je moč brezplačno izvedeti vse področne kode in naročniške številke: odtipkamo 086 in nato staro omrežno številko (npr.061) ter nato še naročniško številko. Štiriindvajset ur na dan je moč brezplačno izvedeti za nove številke tudi preko operaterja na številki 0809888. Deskarji pa naj na internetu poiščejo www.telekom.si in nato vsebino ter oštevilčenje.

Ker so vse nove naročniške številke v Sloveniji sedaj sedemmestne, se jih je kar 95 odstotkov spremenilo v zadnjem letu.

naslovom Moskovski zapiski.

Moskovski zapiski so ostali brez vsake konkurence celih dvesto let. Ni dvoma, da gre zahvala za tak uspeh v prvi vrsti njegovi slovenski domovini, ki ga je opremila po eni strani z znanjem jezika, v katerem je lahko komuniciral tako z Rusi kot s Poljaki, po drugi strani pa se je v svoji rojstni domovini navzel spoštovanja do različnosti, odprtosti in širokega razumevanja drugih.

Na Dunaju odkrili Prešernov relief

Ob 200-letnici rojstva Franceta Prešerna so 25. oktobra na Inštitutu za slavistiko dunajske univerze odkrili bronasti relief s pesnikovo podobo, delo akad. kiparja Mirsada Begiča. Slovesnosti so se udeležili slovenski zunanji minister Lojze Peterle, slovenski veleposlanik na Dunaju Ivo Vajgel in drugi visoki gosti.

Ob odkritju reliefa je izšla dvojezična zloženska o Prešernu in njegovi Zdravljici. Reliefno plastiko sestavljata dve s simbolizirano vinsko trto povezani plošči. Na prvi je Prešernova podoba, na drugi ročno oblikovano besedilo sedme kitice Zdravljice - Žive naj vsi narodi - v originalu in v nemškem. Nad besediloma je napis v slovenskem in nemškem jeziku: France Prešeren, slovenski pesnik.

Glasbeni...

Nad. s 3. str.

Za zaključek so stopili na oder učenci višjih razredov pod vodstvom Mojce Jelenc ter zapeli tri pesmi. Pri zadnji, „Slovenija, od kod lepote tvoje“, ki so jo posvetili mamicam in babicam, ki ljubijo deželico pod Triglavom, se je pridružil majhen orkester: ga. Anka (klavir) - Marjanca Rožanec ter Tomaž in Luka Kenda (orgle) - Romina Hren (melodika) - Barbi Medic in Marjanka Grohar (flavta) - Saši Ayerbe Rant (prečna flavta) - ga. Nadica Grohar (kitara).

Vsi so lahko sledili sporedu na ličnih programih, ki jih je pripravil Matjaž Čeč.

Toplo vzdušje, ki ga je lepa glasba ustvarila, je izzvalo publiko, da je refren zadnje pesmi zapela z nastopajočimi.

Vsi pa so bili istega mnenja: „Bog daj, da bi naši otroci ponovili take predstave, vztrajali pri študiju glasbe ter z njo plemenitili svoja srca!“

KG

Obvestila

ČETRTEK, 13. novembra:

Redni sestanek Sanmartinske Zveze žena mati ob 18.30.

SOBOTA, 18. novembra:

Sklep Srednješolskega tečaja RMB ob 16.30 uri v Slovenski hiši

NEDELJA, 26. novembra:

Praznovanje Kristusa Kralja v Slovenski hiši ob 16. uri.

Slovesnost srebrne maše misijonarj Petra Opeke ob 9. uri v Slovenski vasi.

NEDELJA, 3. decembra:

V Rožmanovem zavetišču prireditev z mašo in kosilom.

PETEK, 8. decembra:

Občni zbor mladinskih organizacij. Posvetive Brezmadežni.

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Cuenta N° 7211
	Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 881153

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
Propietario:
Asociación Civil Eslovenia Unida
Redacción y Administración:
RAMON L. FALCON 4158
C1407GSR BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: (54-11) 4636-0841
Telefax: (54-11) 4636-2421
e-mail: esloveniau@sinectis.com.ar
e-mail: debeljak@pinos.com

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.
Uredniški odbor:
Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Naročnina Svobodne Slovenije:
za Argentino \$ 60; pri pošiljanju po pošti pa \$ 75; obmejne države Argentine 110 USA dol.; ostale države Amerike 125 USA dol.; ostale države po svetu 135 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 80 USA dol. za vse države.

Čeke:
v Argentini na ime „Eslovenia Libre“
v inozemstvu na ime „Antonio Mizerit“

Oblikovanje in tisk:
TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.
Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires
Argentina - Tel.: 4362-7215 - Fax: 4307-1953
E-mail: vilko@ciudad.com.ar

Moje domobranstvo...

Nad. s 3. str.

ne ukvarja. - Kako pa naj se, če ni na voljo arhivskega gradiva?

PREDSTAVITEV V TRSTU

V Peterlinovi dvorani Društva slovenskih izobražencev (DSI) v Trstu so 31. oktobra predstavili to Eiletzevo knjigo.

V imenu založbe je govoril Janez Dular, ki je med drugim dejal, da če bi izšlo več knjig, kot je Eiletzova, bi bila predstava o slovenski polpretekli zgodovini jasnejša in sprava bližja. Avtor predstavlja stališča protirevolucionarnega oz. domobranskega tabora, a jih ne vsiljuje in ima razumevanje tudi za nasprotno stran, je še dejal Dular.

Spremno besedo h knjigi je napisal zgodovinar Boris Mlakar, svoj esej pa je prispeval tudi pisatelj Jože Snoj. Odlomek iz knjige je prebral Livij Valenčič.

Kot je na predstavitvi dejal sam avtor, je to knjigo napisal, ker se je čutil dolžnega, da napiše spomine o vojni, da bodo otroci vedeli, kaj je on delal med vojno. Čutil pa je tudi dolžnost, da pove tudi o drugi, zamolčani resnici. Ves proces pisanja je trajal približno leto dni, prisilno obujanje spominov pa je bilo zelo moreče in težko, bil je to emotivni napor. Eiletz upa v pozitiven odmev, pripravljen pa je tudi na „batine“, kot se je sam izrazil, tako z ene kot tudi z druge strani, saj v knjigi med drugim opozarja tudi na stvari, ki so se dogajale na domobranski strani in niso bile prav pogodu.

Avtor knjige Moje domobranstvo in pregnanstvo je na koncu izrazil svojo misel o narodni spravi. Le-ta, je dejal, mora temeljiti na podlagi resnice, pravice, priznanja krivice, odpuščanja in ljubezni. Slovenska država ima možnost, da na podlagi nekega zakona postavi spomenik in grobnico, kjer bi bilo simbolično pokopanih nekaj partizanov in nekaj domobrancev.

VALUTNI TEČAJ V SLOVENIJI

14. novembra 2000

1 dolar 243,97 SIT tolarjev

1 marka 107,24 SIT tolarjev

100 lir 10,83 SIT tolarjev

Srednješolski tečaj ravnatelja Marka Bajuka

Sklep tečaja bo v soboto 18. novembra, v Slovenski hiši

ob 16.30: razdelitev spričeval

ob 17.00: zahvalna sv. maša

ob 18.00: sklepna prireditev

Starši, bivši profesorji in vsi prijatelji tečaja lepo vabljeni!

OBLIKUJEMO IN TISKAMO VEČINO SLOVENSkih IZDAJ:
SVOBODNA SLOVENIJA, OZNANILO,
DUHOVNO ŽIVLJENJE, BOŽJE STEZICE, TABOR, STIK...

Zrelost oseb vsebuje zmožnost spoznanja!
Varčevanje pomeni gotovost za bodočnost.
Razsipnost je najhujša beda.
Sloga vam daje lepe pogoje za varne in donosne naložbe. Kličite nas. Še bolje: obiščite nas!

Bm. Mitre 97 - Ramos Mejía - 4656-6565

**SLOGA DA VEČ!
V SLOGI JE MOČ!**